

УДК 351.74

С.С. ЛУКАШ, канд. юрид. наук, Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СЛУЖБОВО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

Ключові слова: правове регулювання, службово-трудова діяльність, правоохоронні органи

Питання значення та особливостей застосування централізованого і локального методів при регулюванні службово-трудових відносин безпосередньо в літературі не становили окремого предмету дослідження, ці питання розглядалися, як правило, фрагментарно в межах проблематики, пов'язаної із нормативним забезпеченням діяльності працівників ОВС.

Насамперед варто відмітити, що працівники ОВС є особливою категорією зайнятого населення, що обумовлено двома основними факторами: специфікою виконуваних в процесі проходження державної служби в ОВС завдань та специфікою нормативно-правового її регулювання [1, с.220]. Тому основне питання статті стосується не тільки прояву цих методів, а також прояву такого аспекту як єдність і диференціація регулювання відносин в трудовому праві. Останній, як відомо, торкається встановлення державою відмінностей в змісті і обсязі прав та обов'язків суб'єктів трудових відносин з урахуванням певних підстав [2, с.83]. І в правовому впорядкуванні праці розумне дотримання єдності та введення доцільної міри диференціації відіграє доволі значну роль.

П.Д. Пилипенко вказує, що єдність і диференціація правового регулювання трудових відносин передбачає встановлення єдиних, однакових умов праці для всіх найманих працівників і водночас диференціацію умов праці для певних категорій працівників за певних

обставин [3, с.11]. А саме такі особливі обставини і мають місце під час правового регулювання засобами трудового права службово-трудова діяльності працівників ОВС, що підтверджується як думками науковців [4, с.8], так і рішеннями Конституційного Суду України (рішення № 8-рп/99 від 06.07.1999 р. справа щодо права на пільги). Відповідно, це повинно знаходити своє законодавче відображення, де централізований та локальний методи забезпечують реалізацію цієї специфіки, що і проявляється відносно працівників ОВС в диференційованому правовому регулюванні трудових відносин за їх участю.

З цього приводу вказується, що регулювання службово-трудових відносин працівників ОВС – один із напрямків, де виявляється диференціація законодавства про працю та спеціальних нормативно-правових актів, що регулюють проходження служби рядовим та начальницьким складом міліції [5, с.144]. З наведеної точки зору можна зробити висновок, що особливості та істотна специфіка службово-трудова діяльності працівників ОВС обумовлюють те, що ця діяльність врегульована не тільки виключно «законодавством про працю», але й «спеціальними нормативно-правовими актами». Тому можна відмітити, що специфіка реалізації централізованого та локального методів повинна знаходити своє втілення і в інших спеціальних нормативно-правових актів, які, втілюючи в собі диференціацію відповідного законодавства, регламентують службово-трудова діяльність працівників ОВС. Зокрема відмічено, що диференціація правового регулювання праці виражається в тому, що спеціальними актами конкретизуються загальні норми з урахуванням відповідних особливостей [6, с.44]. І це в повній мірі відноситься до особливостей врегулювання службово-трудова діяльності працівників ОВС. Але, при цьому слід звернути увагу, що диференціація правового її регулювання, яка забезпечується завдяки централізованому і локальному методам, повинна відповідати вимогам – виправданості, обґрунтованості, ефективності та реальності.

З наведеного можна дійти висновку, що

забезпечення реалізації базових положень трудового права, забезпечення дійсних гарантій соціальної захищеності службово-трудової діяльності працівників ОВС, обумовлює необхідність врахування усього спектру суспільних відносин та юридично-значимих для цього фактів, в яких відображується єдність та диференціація правового регулювання трудових відносин цієї категорії працівників, яке відбувається за допомогою централізованого і локального методів. Бо, як вказує Т.А. Коляда, від їх правильного поєднання та використання відповідно до об'єктивних основ суспільного розвитку в значній мірі залежить ефективність правового регулювання, реалізація трудовим законодавством його службової ролі, а також ефективність і висока якість праці [7, с.7].

Як ми вважаємо, правове регулювання службово-трудої діяльності працівників ОВС повинно забезпечуватися на рівні законодавства централізованим методом, що підтверджується положеннями Конституції України (ст.ст.17, 43–46, 92). Тому базові аспекти реалізації права на працю працівниками ОВС повинні бути передбачені саме в законі - спеціальному законі, що виходить із ч.2 ст.9 Закону України «Про державну службу». Зокрема, аналіз законодавчої бази дає підстави для висновку про існування цілої системи актів загального і спеціального характеру, що регламентують службово-трудова діяльність працівників ОВС. На них, як на джерела централізованого регулювання вказується в літературі [8, с.39–41; 9, с.57].

Але при наявності цілої низки нормативно-правових актів, які регулюють службово-трудова діяльність працівників ОВС, виникає питання про їх відповідність не тільки вимогам диференційованого регулювання праці, а й сучасним умовам. Так, аналіз точок зору науковців з цього приводу вказує, що сучасний стан, зокрема централізованого регулювання службово-трудої діяльності працівників ОВС, має численні недоліки. Так відмічено, що основні нормативно-правові акти були введено в дію до прийняття Конституції України, вони своїм корінням спи-

раються на радянське законодавство та чинний КЗпП України [9, с.57], або вказується, що ці акти за своїм змістом відбивають сутність радянської адміністративно-командної системи [1, с.221], а саме законодавство здебільшого залишилося ще з радянських часів без змін та доповнень у відповідності до реалій нашого часу [10, с.266] наводяться й інші аргументи [8, с.41], але висновок з них один – потрібні істотні зміни.

Відповідно, можна прямо вказати, що застарілі концептуально та ідеологічно нормативно-правові акти не можуть в сучасних соціально-економічних умовах та в умовах проведення адміністративної та судово-правової реформ адекватно регулювати службово-трудова діяльність працівників ОВС, забезпечуючи належне відображення завдяки централізованому регулюванню диференціації службово-трудої діяльності працівників ОВС. Погодимось з думкою, що вдосконалення сучасного законодавства йде шляхом внесення змін до статей окремих актів, але сучасність вимагає принципово нового підходу до формування нормативної бази, яка регулює службово-трудова діяльність працівників ОВС [5, с.143–144].

Саме тому, з метою однакового, системного врегулювання службово-трудої діяльності працівників ОВС, де за допомогою централізованого методу можна забезпечити належне запровадження диференціації регулювання їх праці, слід на рівні закону закріпити основні права та гарантії соціальної захищеності, тобто комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на забезпечення добробуту працівників ОВС не тільки під час проходження служби, а також і після її закінчення. І основним кроком на цьому шляху повинна стати відповідна систематизація законодавства, у тому числі і в частині, що регулює службово-трудова їх діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Савченко А. О. Особливості правового регулювання службово-трудої діяльності працівників ОВС України / А. О. Савченко // Кодифікація трудового законодавства Украї-

ни: стан та перспективи (25–26 червня 2004 р., м. Запоріжжя) / за заг. ред. В. С. Венедиктова. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – С. 270–274.

2. Прокопенко В. І. Трудове право України : підручник / В. І. Прокопенко. – Х. : Консум, 1998. – 480 с.

3. Трудове право України : навч. посіб. / за ред. П. Д. Пилипенка. – К. : Істина, 2005. – 208 с.

4. Могілевський Л. В. Єдність і диференціація правового регулювання трудових відносин працівників органів внутрішніх справ України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення» / Л. В. Могілевський. – Х., 2008. – 22 с.

5. Подорожній Є. Ю. До проблеми правового регулювання службово-трудої діяльності працівників органів внутрішніх справ / Є. Ю. Подорожній // Кодифікація трудового законодавства України: стан та перспективи (25–26 червня 2004 р., м. Запоріжжя) / за заг. ред. В. С. Венедиктова. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – С. 186–189.

6. Сыроватская Л. А. Трудовое право : учеб. [для студ. вузов, обучающихся по спец. и направлению «Юриспруденция»] / Л. А. Сыроватская. – 2-е. изд., перераб. и доп. – М. : Юристъ, 1998. – 308 с.

7. Коляда Т. А. Диференціація правового

регулювання праці за трудовим законодавством України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення» / Т. А. Коляда. – Х. : НУВС, 2001. – 18 с.

8. Іншин М. І. Проблеми систематизації законодавства про державну службу в Україні / М. І. Іншин // Кодифікація трудового законодавства України: стан та перспективи (25–26 червня 2004 р., м. Запоріжжя) / за заг. ред. В. С. Венедиктова. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – С. 55–59.

9. Мельник К. Ю. Сучасні проблеми нормативно-правового забезпечення трудових відносин працівників органів внутрішніх справ / К. Ю. Мельник // Кодифікація трудового законодавства України: стан та перспективи (25–26 червня 2004 р., м. Запоріжжя) / за заг. ред. В. С. Венедиктова. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – С. 75–80.

10. Сердюк Ю. О. Деякі напрямки вдосконалення законодавства про соціальний захист працівників органів внутрішніх справ та членів їх сімей / Ю. О. Сердюк // Кодифікація трудового законодавства України: стан та перспективи (25–26 червня 2004 р., м. Запоріжжя) / за заг. ред. В. С. Венедиктова. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – С. 316–319.

Лукаш С. С. Особливості правового регулювання службово-трудої діяльності в правоохоронних органах / С. С. Лукаш // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 599–601 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11scvpo.pdf>

Показано, що слід на рівні закону закріпити основні права та гарантії соціальної захищеності, провести систематизацію законодавства, у тому числі і в частині, що регулює службово-трудою їх діяльність.

Лукаш С.С. Особенности правового регулирования служебно-трудова деятельности в правоохранительных органах

Показано, что необходимо на уровне закона закрепить основные права и гарантии социальной защищенности, провести систематизацию законодательства, в том числе и в части, которая регулирует служебно-трудова их деятельность.

Lukash S.S. Feature of Legal Regulation of Service-Labor Activity in Law Enforcement Bodies

It is shown that it is necessary to fix at law level fundamental laws and guarantees of social security, to spend legislation ordering, including to parts which regulates their service-labor activity.